

Post 5 Meierivegen

Den første veien fra Hald og Solstad til Holm gikk mellom den gamle kirken og huset til Hilmar Solstad (ved post 2). Videre gikk den langs stranden, nedenfor Strandtjønna.

På slutten av 1800-tallet ble det bygd meieri nedenfor Nord-Vedstrand skole. I den forbindelse ble det laget en ny vei som ble kalt *Meieriveien*. Den gikk forbi skolen, ned til meieriet og fortsatte til den kom innpå den gamle veien, ned til Skjæret, hvor det var butikk, post og ekspedisjon. Bøndene fraktet selv melken til meieriet, og de hadde hver sin dag å dra separatoren. De måtte også hjelpe til med kjerningen. Meiersken tok seg av smøret, som ble lagt ned i trebutter og solgt. Meieriet ble nedlagt ca 1904 - 1905, men *Meieriveien* var i bruk til ca 1941, da post og ekspedisjon ble flyttet fra Skjæret til Vågen. Butikken ble også flyttet omtrent på denne tiden. I dag kan vi fremdeles se rester av den gamle *Meieriveien*.

Post 6 Ved langhaug

Denne båtformede langhaugen er 39 m lang, 8,5 m bred og 1,9 m høy. Den er laget av sand og steinblandet jord. Rundt haugen er det en fotgrøft som er 1,5 m bred og 0,5 m dyp. Haugen er lett å se i terrenget på grunn av mange, høye ospetrær som kun vokser oppå haugen.

Størrelsen på haugen betyr sannsynligvis at den døde hadde høy sosial status. Familien alene kunne ikke makte å bygge en så stor haug. De måtte ha fått hjelp fra lokalsamfunnet. De store gravhaugene var ofte forbeholdt husbonden og husfruen i hver generasjon på gården. Gravene som markerer seg blir derfor mer et minnesmerke for gårdens historie, enn for enkeltpersonene totalt i samfunnet. De fleste i samfunnet fikk en enkel gravlegging det er vanskelig å finne spor av.

Det at en gravhaug har båtform, behøver ikke å bety at det ligger en båt i haugen. Formen kan være symbolsk. Utgravninger på Helgeland har vist at det like ofte er skip å finne i runde hauger som i lange hauger.

Post 7 Utsikten

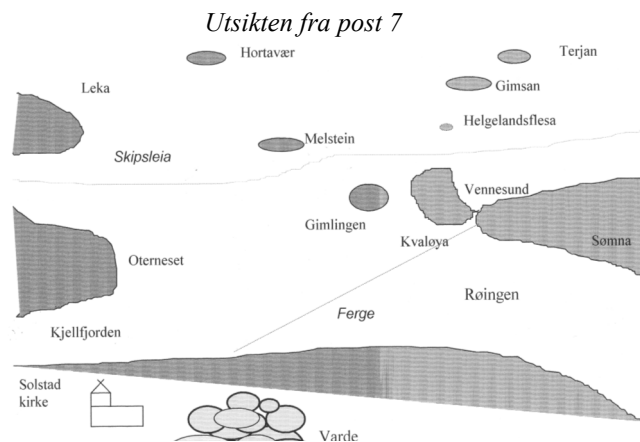
Fra denne plassen kan vi i syd se Kjella og videre mot Nærøy. Videre vestover ser vi Nordhorsfjord og deler av Leka. Mellom Leka og Gimlinga ligger øya Melstein, der *Ane og Sjul* bodde (*Ane og Sjul ble dømt for å ha drept et båtmannskap i 1690-årene. Les mer om dem i Bindal Bygdebok*). Lenger nord ligger Kvaløya og Vennesund, som hører til Sømna kommune. I nærheten av fergeleiet i Vennesund ligger *Olavskilden*. Videre mot nord ser vi Hjelmseth og innover Ursfjorden. Bak oss ligger Holmshatten, på 620 m.o.h.

Solstad kirke, som ble innviet i mai 1888, ligger midt i bygda. Den eldste gården, Holm gård, ligger på sørsiden av kirken. Her er det funnet et *runebryne*, dvs et bryne hvor det er innrisset noen rune bokstaver. Brynet, som er datert til omkring år 600, er utstilt på Vitenskapsmuséet i Trondheim.

På Skjæret var det tidligere handel og ekspedisjon. Holm i Helgeland var eget postkontor med postnummer 8938 i tiden 1893 til 1968. Fra ca 1880 til 1905 var det smørmeieri her. Havna og moloen ble bygget i 1940. I 1957 kom riksveien og strømforsyning.

Enstavelses stedsnavn som Holm, Hald og Heil er trolig tegn på at det var i dette området den første bosettingen i Bindal fant sted.

Løypa ble laget i 1993 av Nord-Vedstrand skole og Nord-Vedstrand aktivitetslag, i samarbeid med Bindal kommune, Nordland fylkeskommune og Vitenskapsmuséet i Trondheim.

Holm kulturminneløype

Løypa starter ved forsamlingshuset Solvang, går ned til den gamle kirkegården på Solstad, deretter ned til fjæra, videre gjennom et område med mange gravhauger fra jernalderen (trolig fra om lag år 500-600 e. kr.) og tilbake til Holm Camping. Løypa er ca 3 km lang og har 7 poster med skilt som forteller om gravhaugene, om dyre- og planteliv og litt om lokalhistorien.

Løypa er laget for den som vil gå tur, den som vil trene eller den som er nysgjerrig på lokalhistorien.

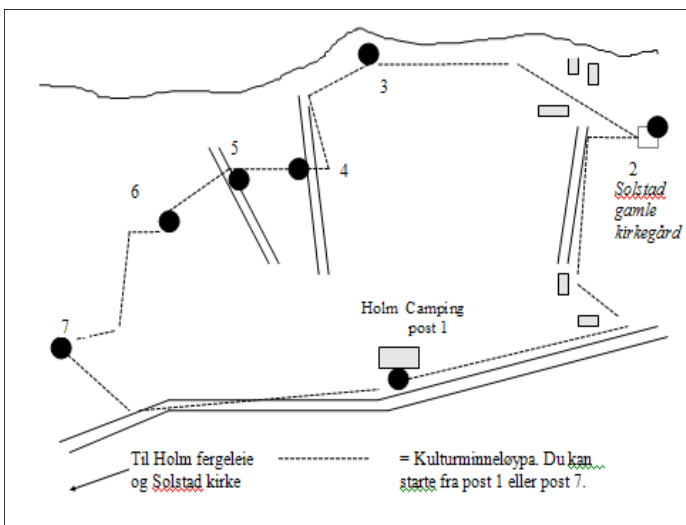
Post 2 Solstad gamle kirke

I følge arkivmateriale fra riksantikvaren må den første kirke på Solstad være bygget i årene 1642-1643. Ved en kirkebesiktigelse i 1666 får en vite at kirken var 8,2 meter bred og 16,7 meter lang, med et kvadratisk våpenhus mot syd. Kirken hadde 3 vinduer, men ikke tårn. Omkring 1700 klager prest og menighet over sine forfalne kirker. Ved en kirkebesiktigelse i 1715 ble kirken på Solstad funnet i så dårlig stand at det ble bestemt at ny kirke skulle bygges. I visitasberetningen fra 1819 står det at:

Kirken på Solstad er bygget i 1734 af Almuen og siden skjænket Missionen.

Ole Walseth, sokneprest i Brønnøy, fikk hand om kirken i 1827. Søren Sverdrup, Fiskerosen, kjøpte den fra Walseths dødsbo i 1855, og solgte den videre til Bindal kommune i 1859. Den nye kirken beskrives som en bordkledd og rødmalt langkirke uten tverskip. Den hadde et firkantet tårn med kupel. Våpenhuset lå mot vest og sakristiet mot nord. Kirken hadde også galleri.

Denne kirken må ha vært holdt ganske godt vedlike ettersom den etter kongelig resolusjon av 29. oktober 1888 ble flyttet til Lande i Tosen. Det ble da bygget en ny kirke på gården Holm, ved riksvei 17. Kirken kalles i dag Solstad kirke, selv om den altså ligger på Holm.

Solstad gamle kirkegård

I og med at dette var hovedkirkegården i Ytre Bindal i 250 år, var det kirkegård her som det i dag er dyrkamark. Vi kan se små forhøyninger på jordene etter gravplassene. Dessverre er de fleste gravminnesmerkene borte, men av de som er igjen, tror vi at det var vanlig at de rikeste i samfunnet hadde jernplater, mellomklassen hadde jernkors og de fattigste trekors eller ingenting.

En av de som er gravlagt her på kirkegården, er Else Marie Jensdatter (f. 1845, d. 1882). Korset står i en steinrøys sørvest for det inngjerdede området.

Else Marie Jensdatter var gift med Ole Toft Johnsen. Hun fødte 12 barn (11 svangerskap, 1 sett tvillinger). 10 av dem døde like før eller under fødselen. 2 av barna rakk de å få døpt (hjemmedåp) før de døde. Hun døde selv på barseleng. Årsaken til at alle barna døde, var foreldrenes blodtype, Rhesus minus.

Ole Toft ble oppattgift med Oline Sandvik, som var enke. Han var 30 år eldre enn henne. De fikk først en datter som døde 9 år gammel av tub. Da Ole var 71, fikk de en datter som levde opp. Datteren giftet seg ikke og fikk heller ingen barn. Slik gikk det til at Ole Toft ikke fikk ført slekten videre, selv om han var far til 14 barn.

Post 3 Langstranda

Vi er nå på Langstranda som ligger ved Bindalsfjorden. På nordsiden av fjorden har vi Sømna kommune. Langstranda har et typisk fjordkystmiljø m.h.t. flora og fauna. På grunn av beliggenheten så nær storhavet er det innslag av havfugler og planter. Dessverre kommer også søppel drivende inn. Nord-Vedstrand skole deltok i *Kystovervåkings-prosjektet* i 1991/1992 og observerte da mange dyre-, plante- og fuglearter.

Post 4 Gravfelt fra jernalderen

Vi har nå kommet til et gravfelt fra jernalderen. Denne løypa går gjennom et gravfelt som består av 22 gravhauger og 2 gravrøyser. Da dette gravfeltet ble anlagt, gikk sjøen høyere opp, og gravene var godt synlige fra fjorden. Det er sannsynlig at dette feltet hørte inn under gården Holm. Gravfeltet kan ha vært brukt av bare én familie, men siden det er så mange graver her, tror vi at flere gårder har brukt samme felt.

Feltet kan ha vært brukt i flere hundre år. Det har sannsynligvis vært flere gravhauger som nå er borte på grunn av jordbruksvirksomhet.

Så lenge det ikke har skjedd utgravninger, er det vanskelig å tidfeste haugene nøyaktig. Haugene har en eller to groper i sentrum. Det kan være tegn på at de er plyndret, eller at det har vært trevirke inne i haugen som har råtnet.

